

Pávi patří k nejnámějším a zároveň nejkrásnějším ptákům na světě. Počítáme k nim dva rody, a to **Afropavo** a **Pavo**. Prvním a velmi málo známým pávem je rod AFROPAVO, který je zastoupen jediným druhem. Jedná se o **páva konžského** (*Afropavo congensis*, Chapin, 1936). Byl objeven a popsán poměrně pozdě, v roce 1936. Do evropských chovů se dostal o rok později. Bohužel je tento druh velmi vnímavý k onemocněním a značně trpí přepravním stresem, v důsledku čehož snadno dochází k úhynům. První odchov v Evropě byl dosažen v roce 1960. Jeho populace v zajetí je málo početná a pohybuje se okolo 100 kusů. Chov v zajetí kromě vnímavosti k chorobám a malé snášce negativně ovlivňuje značná příbuznost chovaných ptáků.

Páv konžský

Tento druh lze vidět například v Zoo Antverpy, která je držitelem plemenné knihy a koordinátorem chovu. V České republice byl k vidění i několik let v Zoo Dvůr Králové. V současné době, pokud je mi známo, u nás bohužel není chován.

Na rozdíl od všeobecně známých pávů neobývá Asii, ale jak již z latinského názvu vyplývá, žije na africkém kontinentu v Demokratické republice Kongo, dříve Zairu. V roztráštěných populacích zde obývá nížinné deštné pralesy do 1200 m n. m. Díky těžko přístupným místům jeho výskytu a tím ztížené možnosti pozorování o něm není z přírody mnoho informací. V IUCN je označen jako **vulnerable - zranitelný**. Jeho populace se odhaduje na maximálně 10 000 jedinců a je ohrožena nelegálním lovem a kácením lesů.

Délka: kohout 64–70 cm, slípka 60–63 cm.

Hmotnost: kohout okolo 1,3 kg, slípka okolo 1,1 kg.

Popis: kohout má na hlavě chocholku zepředu z bílého peří, za kterým je několik tmavých pírtek. Hlava, krk, hrud' a břicho jsou modré. Pod hlavou na krku holá kůže červené barvy, která v toku nabývá jasné barvy. Záda a ocas černé se zeleným leskem. V toku vytváří z ocasu vějíř tak jako pávi korunkatí. Postrádá jak jejich délku, tak i oka.

Slípka má záda a ocas jasně zeleně lesklý, zbytek těla je červenohnědý a na hlavě pak malá chocholka téže barvy.

Pávi konžští jsou všežravci. Živí se ovocem, semeny, výhony, zelenými částmi rostlin, bobulemi a značnou složkou potravy je různý hmyz a měkkýši. Jsou to monogamní ptáci. Pohlavně dospívají a finálního zbarvení dosahují ve druhém roce života. Slípky mohou snášet někdy již prvním

Páv konžský, pár.

rokem. Slípka snáší 2–3 vejce rezavohnědé barvy. Inkubace trvá 26–28 dnů.

Rod Pavo

Druhy z pávů, rod Pavo, čítá dva druhy, jsou to: **páv korunkatý** (*pavo cristatus*, Linnaeus, 1758), který je monotypický, a **páv zelený** (*pavo muticus*, Linnaeus, 1766), který má tři poddruhy: *pavo muticus muticus*, *pavo muticus imperátor*, *pavo muticus spicifer*.

Rozsah rozšíření **pávů korunkatých**, též nazývaných pávi modří, je značný, a to od Šrí Lanky přes Indii, Pákistán, Bhútán, Bangladéš až po Nepál. Díky tomuto velmi širokému teritoriu je jeho populace početná a velmi stabilní (v IUCN označen jako **least**

Dospělý páv korunkatý, mutace bílá.

concern - málo ohrožený). Divoké introdukované populace se též vyskytují v mnoha zemích světa - například v USA a Austrálii. Divoká populace se od dnes již domestikovaného korunkatého páva liší. Populace chovaná staletí v zajetí je více buclatá a na nižší noze, zatímco divoká populace se štíhlostí více podobá pávu zelenému.

Délka: kohout 180–230 cm, slípka 90–100 cm.

Hmotnost: kohout 4–6 kg, slípka 2,75–4 kg.

Popis: kohout má na hlavě chocholku z per, která jsou zakončena jakýmsi vějířkem. Nad i pod okem se mu od zobáku táhne bílý pruh, jinak je celá hlava, krk a prsa modrá. Hřbet zlatě zelený. Křídla jsou světle šedá s černým pruhováním. Nadčasní krovky jsou tvořeny pery zakončenými oky. Slípka má hrdlo a břicho bílé, celé tělo hnědé, na krku a chocholce se zeleným leskem.

Výskyt: pávi obývají listnaté lesy s podrostem, obdělávaná pole. Vždy v blízkosti řek či zdrojů vody a vyskytují se i v blízkosti vesnic a měst.

Potrava: jsou všežravci, od zelených rostlin přes semena, ovoce, hmyz až po malé hlodavce a plazy.

Páv korunkatý je polygamní pták, na kohouta připadá několik slípek. V toku kohout zvedá nadčasní krovky, které jsou dlouhé 140–160 cm, do vějíře. Přitom šustí pery. Toto chování je pro kohouta v toku typické, vyskytuje se však i u slípek a dospělejších kuřat. Kohout vějíř roztahuje nejen na slípku, ale i na jiné druhy ptáků, u mne například na slepice a bažanty. Dříve se předpokládalo, že velikost a barva rozprostřeného vějíře je rozhodující pro slípku při volbě partnera. Nejnovější výzkumy potvrdily, že stejnou, ne-li větší roli má i zvuk

šustění vějíře a ocasních per při toku a hlasový projev kohouta. Tok a snáška pávů jsou závislé na jejich rozšíření – například na Šrí Lance je to leden až duben, v Nepálu říjen až prosinec, v našich podmínkách probíhá od dubna. Pávice na přelomu dubna a května snáší do důlku na zemi většinou 3–6, velmi výjimečně až 8 vajec světle smetanové až kávové barvy, zřídka jemně skvrnitě. Po 28–30 dnech inkubace se líhnou kuřata, která jsou v prvních 8 týdnech velmi náchylná na prochladnutí a vlhko. V našich podmínkách je lepší pávici s kuřaty v této době umístit do celozakryté voliéry. Co se krmení mladých týká, musíme stejně jako u všech kuřat hrabavých mít zastoupení v dostatečné míře bílkovinnou složku. Já používám na první měsíc granule pro bažanty kuřata BŽ1. Před lety, v dobách, kdy nebyla možnost opatřit si kvalitní granule, jsem podával tuto míchanici: nadrobno nakrájený řebříček obecný (*Achillea millefolium*), nastrohané vařené vejce, tvaroh, mrkev, strouhanka plus doplněk vitaminů a minerálů. Příprava míchanice je náročnější na čas, jelikož se musí připravovat každý den čerstvá. Kuřata pávů rychle rostou. Pokud pávy chováme volně na zahradě, po rizikových 8 týdnech je s matkou můžeme vypustit a většinu potravy si sami naleznou. Pávy před snáškou krmím granulovanou směsí pro bažanty BŽN a BŽ3 po zbytek sezony k těmto granulím přidávám ještě čirok a pšenici. V podstatě se jedná pouze o příkrmování, neboť většinu potravy si naleznou sami na zahradě. Pohlaví mladých pávů jde rozeznat asi ve 4–5 měsících, kohout má světlá křídla s černým pruhováním a krk má sytější barvu. Kohouti se ve druhém roce vybarvují do šatu dospělých, jen nadčasní krovky mají výrazně kratší. Plného zbarvení a pohlavní dospělosti dosahují až třetím rokem, kdy jim dorůstá vlečka z nadocasních per. Z tohoto pravidla existují samozřejmě i výjimky. Slípký jsou schopné snášky většinou již v druhém roce života. Kohouti jsou schopni se pářit ve velmi výjimečných případech ve druhém roce. Finální velikosti kohouti dosahují okolo 5. roku ži-

Dospělý páv korunkatý, mutace černokřídlá.

Dospělý páv korunkatý, mutace straka.

vota. Pávi se dožívají vysokého věku, není výjimkou věk i přes 20 let.

Chov

Pávi jsou v zajetí chováni již mnoho století, jednak jako okrasa a také v dřívějších do-

bách pro chutné maso. Dnes jsou především okrasou na hradech, zámcích a v zoologických zahradách, kde se mohou volně pohybovat, a tak plně vynikne jejich přirozená krása. Zavřením tohoto velkého ptáka do voliéry se připravíme o mnoho krásných zážitků. Pávy jsem začal chovat ještě jako malý chlapec v roce 1971. V současné době chovám pávy 1,4 volně na zahradě, která má rozlohu 5 000 m². Jelikož chovám i několik druhů bažantů a volně zdobně velsumky, pávi se zdržují v jejich blízkosti. Chodí sice na různé procházky, ale nikdy příliš daleko a vždy se vrací. V naprosté většině se pohybují asi na 1 000 m². Velmi se jim líbí chodit po vrchu voliér pro bažanty. Jsou velmi zvědaví, pokud přijdu na zahradu já nebo kdokoli jiný, v okamžiku, kdy to zaregistrují, přijdou se podívat, co se děje. K hřadování využívají jednak voliéry a jednak okolní stromy. Přestože mají možnost se schovat ve voliére, která je stále otevřená, tuto možnost využívají pouze ve dne při dešti. Hřadují a noc tráví vždy venku za jakéhokoli počasí i v zimním období. Výrazný hlasový projev kohouta v ranních hodinách bývá mnohdy překážkou jeho chovu. Přestože se mi jeho hlas nejeví příliš obtěžující, je lépe mít tolerantní sousedy.

Pokud chcete chovat pávy na volno, je třeba mít větší skupinu alespoň 1,3 nebo více jedinců. Pohromadě lze chovat i více kohoutů, aniž by to působilo problémy, ale s adekvátním množstvím slípek. Dále je důležité, aby byli krotcí a měli k svému chovateli důvěru.

PAVO CRISTATUS

KŘÍŽENEC

PAVO MUTICUS

Detaily hlavy pro porovnání.

žít.

Pokud kupujete starší ptáky, je třeba je dobře zasadit. Zakoupeným pávům je dobré zastříhnout jedno křídlo, čímž se omezí jejich létání, a zároveň je zavřít na alespoň 6-8 týdnů do voliery odpovídající velikosti, ze které budou mít dobrý rozhled po okolí. To si posléze vtisknou do paměti. Denně pak je dobré uvykat je na nového chovatele a vždy při každé kontrole jim podat nějakou laskominu (nakrájené jablko, nepražené buráky, moučné červy, drobký starého pečiva). Po zmíněných osmi týdnech je vypustit pouze na 1-2 hodiny a zase zavřít zpět do voliéry. Dobu, kdy budou volně mimo voliery, každý den prodlužovat a posléze je nechat volně. Ve voliery pak stále nechávat krmivo a vodu.

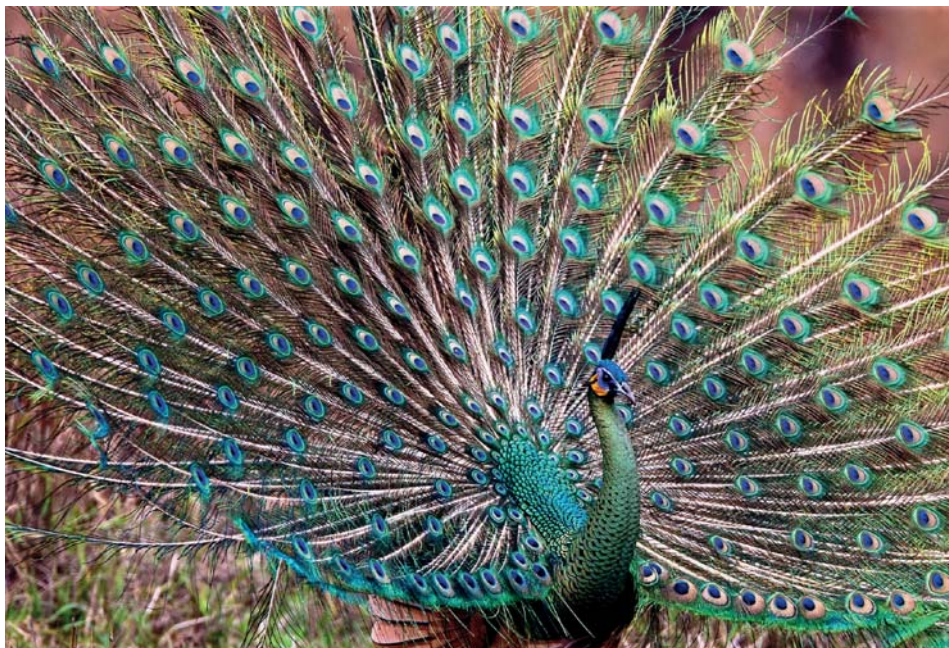
Zbarvení

V životě jsem choval mnoho druhů ptáků a vždy jsem tíhl k přírodnímu zbarvení. Mutační ptáci mě naprosto neoslovovali. Ale jak se říká, výjimka potvrzuje pravidlo. Tou výjimkou je pro mne mutace pávů černokřídých. Kohouti se od přírodních příliš neliší. Oproti přírodnímu zbarvení je kohout černokřídý malinko tmavší a křídla má černá s modrozeleným leskem. Slípka je diametrálně odlišná. Je bílá s hnědou kresbou a lehce zeleným krkem. Kuřata této mutace se líhnou bílá.

Pávi korunkatí u nás jsou nejčastěji chováni v přírodním zbarvení, pak v mutaci bílé, černokřídle a jako straka. Celkem v současné době existuje více než 220 mutací tohoto druhu. Především v USA jsou zatíženi chovem a tvorbou stále nových a nových mutací. Bohužel řada těchto mutací není skutečnou mutací páva korunkatého, ale jedná se o křížence s pávem zeleným. Díky tomuto křížení se omezila agresivita pávů zelených a zvýšila se jejich odolnost proti nižším teplotám. Všichni mutační pávi, kteří se nazývají **spalding**, jsou v podstatě kříženci mezi modrým a zeleným pávem. Mutace nazývaná **emerald spalding** znamená, že podíl krve páva zeleného je větší než 75 %.

Závěrem něco málo z genetiky několika nejběžnějších mutací pávů korunkatých

MODRÝ*MODRÝ=100 % MODRÝ
ČERNOKŘÍDLÝ*ČERNOKŘÍDLÝ=100 % ČERNOKŘÍDLÝ
MODRÝ*ČERNOKŘÍDLÝ=100% MODRÝ ŠTĚPITELNÝ NA ČERNOKŘÍDLU
MODRÝ ŠTĚPITELNÝ NA ČERNOKŘÍDLU*MODRÝ ŠTĚPITELNÝ NA ČERNOKŘÍDLU=25 % ČERNOKŘÍDLÝ 50 % MODRÝ ŠTĚPITELNÝ NA ČERNOKŘÍDLU 25 % MODRÝ
ČERNOKŘÍDLÝ*MODRÝ ŠTĚPITELNÝ NA ČERNOKŘÍDLU=50 % ČERNOKŘÍDLÝ 50 % MODRÝ ŠTĚPITELNÝ NA ČERNOKŘÍDLU
BÍLÝ*BÍLÝ=100 % BÍLÝ
BÍLÝ*MODRÝ=100 % MODRÝ ŠTĚPITELNÝ NA BÍLOU+BÍLÁ PÍRKA
MODRÝ ŠTĚPITELNÝ NA BÍLOU*MODRÝ ŠTĚPITELNÝ NA BÍLOU=25 % BÍLÁ 50 % MODRÝ ŠTĚPITELNÝ NA BÍLOU 25 % MODRÁ

Pavo muticus muticus v toku.

BÍLÁ*MODRÝ ŠTĚPITELNÝ NA BÍLOU=50 % BÍLÝ 50 % MODRÝ ŠTĚPITELNÝ NA BÍLOU+BÍLÁ PÍRKA
BÍLÝ*ČERNOKŘÍDLÝ=100 % MODRÝ+BÍLÁ PÍRKA ŠTĚPITELNÝ DO ČERNOKŘÍDLÝCH A BÍLÝCH
STRAKA*STRAKA=50 % STRAKA 25 % MODRÁ+BÍLÁ PÍRKA 25 % BÍLÁ
STRAKA*MODRÝ=100 % MODRÝ ŠTĚPITELNÝ NA STRAKU+BÍLÁ PÍRKA
STRAKA*ČERNOKŘÍDLÝ=100 % MODRÝ+BÍLÁ PÍRKA ŠTĚPITELNÝ DO ČERNOKŘÍDLÝCH A STRAK
STRAKA*BÍLÝ=50 % STRAKA 50 % BÍLÝ

Pávi zelení

V dnešní době, je populace **zelených pávů (pavo muticus)** velmi slabá a jednotli-

vé poddruhy v čisté formě jsou velmi vzácné. Oproti pávu korunkatému jsou na značně vyšší noze a tělo je vzpřímenější, delší a štíhlejší. Řekl bych, že hrdé držení těla svítivě zelené barvy a velmi vysoká a úzká chocholka mu dodávají až mystickou krásu. Povahou jsou agresivní i ke svému chovateli a v zimě vyžadují temperované zimoviště odpovídajících rozměrů. Mladí kohouti jsou od slípek takřka k nerozeznání, kohouti mají světlejší pera na letkách a ocasní pera jsou jednobarevná. Slípky mají na ocasních perech světlé proužky. Někteří au-

Roční a dvouletý pár, mutace černokřídla.

Pavo muticus muticus při páření.

Dva týdny stará kuřata Pavo muticus.

toři popisují 5-11 poddruhů, ale platná systematika je dělí do tří poddruhů. Potrava je obdobná jako u pávů modrých; je známo, že jejich potravou jsou i malí, nezřídka jedovatí hadi. Pávi zelení mají široký areál rozšíření od otevřené krajiny, od savan po různé typy lesa. Jsou taktéž polygamní. Dospívají a plně se vybarvují až třetím rokem. Kohout při toku rovněž rozevírá nadčasní krovky do vějíře. Slípka klade do důlku na zemi 3-6 vajec. Inkubace je 26-28 dnů.

Popis: kohouti mají výrazně menší pohlavní dimorfismus než pávi modří, hlava je malá štíhlá, od zobáku k temeni tyrkysově modré barvy se zeleným leskem na obou tvářích a kol očí holá kůže bílé barvy, za okem je žlutý půlkruhový pás. Na temeni se tyčí zelenomodrá štíhlá špičatá chocholka o výšce 13-16 cm, slípky mají chocholku asi o 2 cm nižší a spíše zakulacenou. Na dlouhém, štíhlém krku jsou zelená pera se zlatým leskem ve středu s modrou skvrnou, hruď a břicho jsou zelenomodré. Křídla modrá a letky šedohnědé, záda zelená se zlatým leskem, nadčasní krovky zakončeny oky jako u modrých pávů, ale s výraznějším zeleným leskem, rozpětí křídel dospělých kohoutů dosahuje až 180 cm.

Délka: kohout 180-300 cm, slípka 100-110 cm.

Hmotnost: kohout 3,8-5 kg, slípka 2,5-4 kg, hmotnost vylíhnutého kuřete se pohybuje okolo 100 g.

V IUCN je označen celý druh jako **endangered - ohrožený**. Bohužel především poddruhy *muticus* a *spicifer* jsou i v přírodě velmi vzácné. V zajetí je pak situace ještě horší. Čistokrevných jedinců je poskrovnu. V naší zemi jsou zelení pávi velmi vzácně chováni například v Zoo Praha, bohužel však nebývají v čistokrevné formě. Křížence mezi modrým a zeleným pávem poznáme po jisté zkušenosti snadno - mají kratší namodralou chocholku, kratší nohy, zavalitější tělo a namodralou hruď, slípky mají hnědá záda.

Jak jsem již uvedl, **pávů zelených jsou tři poddruhy:**

Páv thajský (*Pavo muticus muticus*, Shaw & Nodder 1804)

Tento druh je ze všech pávů zelených nejjasněji zbarven, zároveň je v přírodě nejvzácnější. Chocholku má nasazenou dopředu. Hruď má jasně zlatě zelenou.

Výskyt: Jáva.

Páv barmský (*Pavo muticus spicifer*, Linnaeus, 1766)

Výskyt: SV Indie, Bangladěš, Myanmar.

Je nejtmaší, nejméně zářivý a nejvíce domodra ze všech tří poddruhů. Chocholku

Pavo muticus muticus.

Pavo muticus spicifer.

Pavo muticus imperator.

má nasazenou dozadu. Hrud' má šedozele-
nou.

**Páv indočínský (*Pavo muticus imperá-
tor*, Delacour, 1949)**

Výskyt: Vietnam, Kambodža, Laos,
Thajsko, Čína.

Je jakýmsi přechodem mezi předešlými
poddruhy. Chocholku má nasazenou rovně.
Hrud' má světle zelenou.

Budoucnost...

Vyhledky zelených pávů jsou velmi špat-
né. Jejich počty rapidně klesají. V přírodě
jim hrozí čím dále tím více ztráta přirozené-
ho biotopu z důvodu kácení lesů. Domo-
rodci jsou loveni nejen pro chutné maso, ale

Pávice Pavo muticus muticus s kuřaty.

bohužel jejich krásné peří je velmi dobrým
obchodním artiklem. Dalším pomyslným
hřebíkem do rakve je křížení s pávem mod-

rým, jež bohužel vede k nevratnému zne-
hodnocení genotypu a ve svém důsledku i li-
kvidaci původních druhů. Pro populaci pávů
zelených má toto neuvážené jednání fatální
následky. WPA sice má program na rozmno-
žení na farmách a reintrodukcii zpět do pří-
rody, ale potýká se s nedostatkem čistokrev-
ného chovného materiálu a s menší četností
potomstva.

Závěrem bych chtěl velmi poděkovat
předním chovatelům zelených pávů, pánům
Reinholdu Bauerovi a **Renému Martinovi**,
za laskavé poskytnutí fotografií k tomuto
článku a popřát jim mnoho zdarů v chovu.

Míla Stehlík,
tel.: 723 442 917, infotragopan@email.cz